

जाहिरातींचे दर.

सालील पस्यावर चौकशी
करावी.व्यवस्थापक, अर्थ,
'दुर्गाधिवास' पुणे ४.

अर्थ

वर्गणीचे दर.

वार्षिक वर्गणी
रु. ४
(टपाल इंग्राल माफ)
किरकोळ अंकास
दोन आणे.

'अर्थ एव प्रधानः' इति कौटिल्यः अर्थमूलौ धर्मकामाविति । —कौटिलीय अर्थशास्त्र

संपादक—प्रो. वा. गो. काळे

सहसंपादक—श्री. वा. काळे

वर्ष ११

पुणे, बुधवार तारीख ४ जुलै १९४५

अंक २७

श्री—श्री—श्री—श्री—श्री

श्री दी बृहन्महाराष्ट्र शुगर सिंडिकेट
लिमिटेड, पुणे २. श्री

श्री नवीन शेअर विकण्याकरतां एक्झॅमिनर ऑफ कॅपिटल इश्यूज,
न्यू दिल्ली, ह्यांचेकडे अर्ज केला असून
पत्रव्यवहार चालू आहे. श्री

श्री डिस्टिलरीच्या उभारणीचें काम सुरू आहे. श्री

श्री कंपनीने ऑर्डिनरी शेअरवर १० टक्के
डिव्हिडंड दिलें आहे. श्री

सी. जी. आगाशे आणि कं.,
मॅनेजिंग एजंट्स.

श्री—श्री—श्री—श्री—श्री

विविध माहिती

सिंधमध्य विजेचा पुरवठा

सिंध प्रांतातील मोठ्या शहरांस वीजपुरवठा करण्याची, २ कोटि रुपयांची एक योजना सिंध सरकार आखात आहे. सिंधू नदीच्या एका मोठ्या कालव्याचा तंडोमस्तिखान हा उतार पंधरा मैल वरती हालविण्यांत येणार आहे, त्यासाठी तितका लांब कालवा खोल सणवा लागेल.

सिंधमधून होणारी गव्हाची निर्गत थांबणार

सिंधमधून गव्हाची निर्गत तात्काळ थांबविण्यांत आली नाही, तर त्या प्रांतांत गव्हाचा तुटवडा पडण्याचा संभव आहे आणि ह्या दृष्टीने ह्यापुढे आणखी निर्गत होऊ नये, अशी मध्यवर्ती सरकारास सिंध सरकारने विनंति केली आहे.

प्रांतिक औद्योगिक कमिटींत सभासदत्वाची मागणी

मुंबई सरकारने औद्योगिक कमिटी नेमली आहे, तिचेवर मुंबई बाहेरील व्यापारी संस्थांचे प्रतिनिधी कोणीच नाहीत, तेव्हां मराठा चेंबर पुणे, कर्नाटक चेंबर बागलकोट व सुरत चेंबर सुरत, ह्यांच्या प्रतिनिधींस कमिटीचे सभासदत्व मिळावे अशी सूचना मराठा चेंबरने मुंबई सरकारास केली आहे.

डेन्मार्क-ग्रेट ब्रिटन व्यापारास प्रारंभ

डेन्मार्कने पाठविलेले ६६० टन लोणी व २३० टन अंडी ही हल बंदरांत नुकतीच उतरली. त्यांचे बदली ग्रेट ब्रिटन कोळसा देणार आहे.

ऑल इंडिया मॅन्युफॅक्चरर्स ऑर्गनायझेशन

वरील संस्थेच्या मध्यवर्ती कमिटीची पहिली त्रैमासिक सभा ता. १७ जून रोजी भरली होती, तीमध्ये पदाधिकाऱ्यांची व सेंट्रल कमिटीच्या सभासदांची निवड झाली. श्री. एन. के. रानडे, श्री. जी. आर. साठे व श्री. एन. जी. आपटे हे पुण्यातील तिचे गृहस्थ निवडून आले. सर एम. विश्वेश्वर अय्या हे अध्यक्ष कायम आहेत.

भारत बँकेच्या शाखा

गेल्या अडीच वर्षांत भारत बँक लि. ने २१६ कचेऱ्या उघडल्या, त्या सर्वांचा सर्व उत्पन्नांतूनच भागविण्यांत आला आहे. ८० शाखा अद्याप फायद्यांत आलेल्या नाहीत. त्यांचा तुटोटा हिशेबात धरूनच १९ लक्ष रुपये नफा बँकेस ३१ मार्च, १९४५ अखेरच्या वर्षी झाला.

हिंदी उमेदवारांचे डिपॉझिट जप्त होणार ?

ब्रिटिश कॉमन्स सभेच्या निवडणुकीस उभे राहणाऱ्या प्रत्येक उमेदवारास २,००० रुपये (१५० पौंड) सरकारांत अनामत ठेवावे लागतात. एकूण पडलेल्या मतांपैकी त्यास एक अष्टमांशहि मते मिळाली नाहीत, तर डिपॉझिट जप्त होते. मि. दत्त हे हिंदी कम्युनिस्ट गृहस्थ भारतमंत्रि भि. एमरी ह्यांस प्रतिस्पर्धी म्हणून उभे आहेत, परंतु त्यांचे डिपॉझिट बहुतेक जप्त होईल, असे मजूर पक्षाच्या प्रतिनिधीच्या निवडणूक-एजंटाने म्हणणे आहे.

सिडनेमध्य विजेचे रेशनिंग

ऑस्ट्रेलियांत संपामुळे कोळशाचा तुटवडा पडल्याकारणाने सिडने शहरांत विजेचे रेशनिंग करण्यांत आले आहे. रेशनेपेक्षा ज्यास्त वीज वापरणारास ६,६०० रुपयांपर्यंत दंडाची शिक्षा सांगितली आहे.

EVERYTHING IN RUBBER GOODS

- Hospital Requirements ● Cab Tyres
- Mechanical Rubber Goods ● Rubber Gloves
- Rubber Rollers for Textile Mills
- Ebonite Sheets & Rods etc.

The Western India Manufacturers' Agency, Ltd.,
Sir Vithaldas Chambers, 16 Apollo Street, Fort, Bombay
Tel. 32408] [Telegrams : "Artleather"

नोगी आणि कं. मुंबई ४

दि व्हलकन इन्शुरन्स कं. लि.

—पुणे शाखा—

१७९, कर्वे बिल्डिंग, लक्ष्मी रोड.

आग, मोटार, अपघात व वर्कमेन्स कॉपिन्सेशन ह्यांचे विमे स्वीकारणारी प्रमुख स्वदेशी कंपनी.

एजन्सी व इतर माहितीसाठी चौकशी करा :

ब्रँच सेक्रेटरी.

व्ही. पी. बेडेकर
आणि सन्स लि.

मुंबई.

मसाल्याचे

व्यापारी

पुणे एजंट—

द. ना. हेजीब

अर्थ

भांडवलशाहीची आंतरराष्ट्रीय संघटना

प्रबळ भांडवलवाले विशिष्ट मालाच्या उत्पादनाचे बाबतांत आपापले कारखाने स्वतंत्र ठेवून उत्पादनाच्या विक्रीसाठी मात्र एक संयुक्त संघटना निर्माण करतात. अशा संघटनेस 'कार्टेल' असे म्हणतात. सर्वच भांडवलवाल्यांचा उद्देश अधिकांत अधिक नफा मिळविणे हा असल्याकारणाने ह्या संघटनेत अनेक राष्ट्रांतील भांडवलवाले सामील होतात; आंतरराष्ट्रीय राजकारणापासून त्यांचे व्यवहार अलिप्त असतात. जागतिक व्यापार पेटेची वाटणी आपसांत करून घेणे व कृत्रिम मार्गाने विक्रीची किंमत वाढविण्याची शिकस्त करणे, ह्या दृष्टीने त्यांचे घोरण आसले जाते. माल शिष्टक पटून राहिला व नाश पावला तरी चालेल परंतु कार्टेलला भरपूर फायदा झाला पाहिजे, अशी अत्यंत स्वार्थी वृत्ति त्यांची असते. त्यांच्या घोरणामुळे बेकारी माजली किंवा दुष्काळ पडला तरी त्यावद्दल त्यांस वाईट वाटण्याचे कारणच नसते. चांगला माल काढण्यापेक्षा वाईट माल मुद्दाम उत्पादन केल्याने कार्टेलचा नफा वाढून त्यांचे सामर्थ्य वाढत असेल, तर समाजाच्या हिताविरुद्ध तसे करणे त्यांस योग्यच वाटते. आपले वर्चस्व टिकविण्यासाठी नवे कारखाने स्थापन होऊ नयेत, ह्यासाठी ते कोशीस करतात. सामान्य नागरिकास भकळत ह्या कारवाया चालू असतात, परंतु त्यांचे परिणाम मात्र दूरगामी ठरतात.

ह्या विषयावर "दि वॉर अँड दि वॉरिंग क्लॉस" ह्या पाक्षिकांत व्ही. लिन्वित्स ह्यांचा एक लेख आला आहे, त्यांत जर्मन व अमेरिकन भांडवलवाल्यांच्या संगनमतावर चांगला प्रकाश पाडलेला आहे. गेल्या महायुद्धानंतर जर्मनी आपले आर्थिक सामर्थ्य पुनः इतक्या लोकर प्राप्त करू शकला, ह्याचे कारण आंतरराष्ट्रीय कार्टेल्स हेच होय, असे त्या लेखकाचे म्हणणे आहे. कार्टेल्समधील अटीत जर्मनीस अनुकूल असलेल्या काहीं विशिष्ट अधिकारांमुळे, अमेरिकेतील उत्पादनावर जर्मनीचे प्रभावी नियंत्रण होते आणि त्या नियंत्रणाचा उपयोग जर्मनीच्या आर्थिक व लष्करी सामर्थ्यवाढीकडे केला गेला; हे सिद्ध करण्यासाठी लेखकाने काहीं उदाहरणेहि दिली आहेत.

अशा प्रकारच्या रासायनिक कार्टेलमध्ये अमेरिकन ड्यु पॉट डी नेमार्स व स्टॅडर्ड ऑइल कंपनी ऑफ न्यू जर्सी; ब्रिटिश इंपीरिअल केमिकल इंडस्ट्रीज व जर्मन आय. जी. फाबेन इंडस्ट्री हे चार प्रमुख सभासद होते. परंतु त्यापैकी जर्मन सभासद हा प्रबळ होता व त्यामुळे जर्मन लष्करास सर्व प्रकारच्या अमेरिकन उत्पादनाची अंतस्थ पुरी माहिती उपलब्ध होई. अमेरिका युद्धांत पडली, तरीसुद्धा ह्या कार्टेलच्या अटीप्रमाणेच व्यवहार चालू होते व त्यांत मिळालेला पैसा बँकांत गुप्तपणे जमा होत होता. ब्रिटिश नाकेबंदीच्या जाळ्यांतून जर्मनीची सुटका व्हावी ह्यासाठी काहीं अमेरिकन कंपन्यांनी जर्मन कंपन्यांना मदत केली; कोर्टांत हजर रहाण्यासाठी समन्स काढल्यानंतरच स्टॅडर्ड ऑइल कंपनीने जर्मन कंपनीवरोबरचा आपला संबंध तोडण्याचे ठरविले; वगैरे गोष्टी

अमेरिकेंत प्रसिद्ध झालेल्या एडवर्ड सेनेट कमिटीच्या रिपोर्टांत नमूद आहेत.

जागतिक बाजारपेठेवरील कार्टेल्सच्या हुकमतीमध्ये प्रस्तुत महायुद्धामुळे तात्पुरता संड पडला एवढेच; शांतता प्रस्थापित होतांच त्यांचे जाळे पुनः पसरल्याविना रहाणार नाही, असे वर उल्लेखिलेल्या लेखकाचे म्हणणे आहे. जर्मनीस सर्व देशांनी शत्रू मानून त्याचा पुरा शोभेड केला, तरी त्या देशाच्या आर्थिक उद्धारास अमेरिकन कार्टेल्स हातभार लावण्यास तात्काळ पुढे येतील. गेल्या महायुद्धानंतर झालेल्या घडामोडींचीच पुनरावृत्ति होण्याचा रंग दिसतो आणि अमेरिकन कारखानदारांचा त्या दृष्टीने चाललेला प्रचार उद्बोधक आहे असे सांगून, स्टॅडर्ड ऑइल कंपनी आणि आय. जी. फाबेन इंडस्ट्री ह्यांचेमधील करारांतील एक कलम (वेंडेल बर्जेने आपल्या पुस्तकांत सांगितल्याप्रमाणे) त्याने उद्धृत केले आहे. "युद्धामुळे कराराप्रमाणे व्यवहार चालू राहू शकले नाहीत तरी युद्धसमाप्तीनंतर ते पूर्वीच्याच आपुलकीने पुनः चालू करावयाचे ठरले आहे" हे ते कलम वाचून, कार्टेल्सचे स्वरूप कसे सीमा अथवा शत्रू जुमानात नाही, ह्याची कल्पना येईल. जर्मनीने संबंध जगाचे कमालीचे निष्कारण नुकसान केले, तरी जर्मनीबद्दलचा बंधुभाव मतलबी अमेरिकन भांडवलवाल्यांत कायम राहू शकतो, हे जितके आश्चर्यकारक तितकेच हानिकारक आहे. जर्मनीवर कडक अटी लावू नका, जर्मन उद्योगधंदे सर्वस्वी मारू नका, अशी औरड करणारांची पार्श्वभूमी नेहमीच निःस्वार्थी, उच्च तत्त्वाची व सहानुभूतीची असते, असे नाही. कित्येकांचा स्वार्थच तशी मनोवृत्ति निर्माण करित असतो !

आंतरराष्ट्रीय कार्टेल्स ही पैसे कमावणाऱ्या मतलबी गवर भांडवलवाल्या लोकांची संघटना आहे. युद्ध किंवा शांतता ह्याकडे पाहण्याची त्यांची दृष्टिहि त्याच प्रकारची आहे. कार्टेल्सचे फायदे वर्णन करून त्यांचे अस्तित्व उपकारक आहे, असे भासविण्याचा प्रयत्न पुष्कळ वेळां केला जातो. परंतु ह्या संघटनेचे सामर्थ्य मर्यादित स्वार्थ साधण्याकडेच मुख्यतः सर्च केले जात असल्याकारणाने राष्ट्रीय हिताचेहि संवर्धन साधणे अशक्य होते. युद्धोत्तर काळांत, जनहितविरोधी आंतरराष्ट्रीय कार्टेल्सचे व्यवहार अशक्यप्राय करावयाचे असतील तर केवळ भांडवलवाल्या लोकांच्या हाती राजकीय सत्ता एकत्रित असू नये, हे ओघानेच सिद्ध होते. कार्टेल्सचे द्वारा आर्थिक स्वर्ग गाठू पहाणारांस त्यांच्या कृत्यांचे इतर लोकांवरील व राष्ट्रांवरील दुष्परिणाम फाय होतील हे पाहण्याची सुबुद्धि रहात नाही आणि त्यांचेवर कडक नजर ठेवण्यासाठी जागरूक आणि कर्तव्यदक्ष अशा लोकमतानुवर्ती लोकशाहीचे अस्तित्व आवश्यक ठरते. कोट्यवधि लोकांनी युद्ध जिंकण्यासाठी स्वार्थत्याग करावा व लक्षावधि सैनिकांनी मरण पत्करावे, परंतु संधि मिळतांच शत्रुपक्षाशी सहकार्य करून कार्टेल्सनी पुनः नव्या युद्धाची तयारी करून घावी, ही घटना अशक्यप्राय झाली पाहिजे. भांडवलदार लोक आपल्या प्रचाराने व पेशाने लोकशाहीच्या घोरणास वळण लावू शकतात, ही गोष्टहि नजरेआड करून भागणार नाही. आंतरराष्ट्रीय कार्टेल्समध्ये हिंडुस्थानास भागीदारी मिळण्याची आज परिस्थिति नाही, परंतु कार्टेल्सचे प्रयोग मात्र हिंडुस्थानावर होऊ शकतील आणि हिंदी उद्योगधंद्यावर त्यांचा परिणाम होऊ लागेल. अमेरिकन असोसिएशन ऑफ मॅन्युफॅक्चरर्सच्या दायरेकर

बोर्डाने कार्टेल्स व आंतरराष्ट्रीय आर्थिक नियंत्रणे, ह्यांवर एक ठराव नुकताच केला आहे. अमेरिकेतील औद्योगिक स्पर्धा नष्ट करण्याच्या सर्व कारवायांचा त्या ठरावाने निषेध केला आहे. अस्तित्वात असलेली कार्टेल्स नष्ट करण्याचे बाबतीत व नवी कार्टेल्स अस्तित्वात येणे अशक्य करण्याचे संबंधात अमेरिकेने इतर राष्ट्रांशी सहकार्य करावे, इतकेंच नव्हे तर त्या बाबतीत स्वतः पुढाकार घ्यावा, असे वरील ठरावाने सुचविले आहे. तथापि, अमेरिकन सरकारने अमेरिकन व्यापाऱ्यांस इतर देशांत चालू असलेल्या त्यांच्या व्यापारी पद्धतीप्रमाणेच व्यवहार करण्यास सहाय्य करावे अशीही विनंति त्या ठरावाने आपल्या सरकारास केली आहे. "इतर देशांतील कार्टेल्सचे व मोनोपोलीचे व्यवहार बंद पडण्याचा संभव नाही, अशीच अमेरिकन असोसिएशनची समजूत झालेली दिसते" ही 'एकनॉमिस्ट'ची त्यावरील टीका सूचक नाही काय ?

यंत्रोत्पादनाचा स्वदेशी धंदा

हिंदुस्थानच्या औद्योगीकरणाचे मार्गात ज्या अडचणी आहेत त्यांमध्ये यंत्रसामुग्री तयार करण्याच्या कारखान्यांचा येथील पूर्ण अभाव हा मोठा अडथळा आहे. यंत्रे हा आधुनिक धंद्यांचा प्राण आहे आणि त्यांच्या पुरवठ्यासाठी हिंदुस्थानास परदेशांवर अवलंबून रहावे लागत आहे हे त्यांच्या परिस्थितीतले महत्त्वाचे वैगुण्य आहे. त्याचे परिणाम दुरगामी आहेत. ज्या देशांतून यंत्रसामुग्री आणावयाची त्याच देशांची सदरहु यंत्रांच्या सहायाने वनणाऱ्या मालाचे बाबतीत हिंदी कारखान्यांशी स्पर्धा होणे अपरिहार्य आहे. त्याचप्रमाणे, यंत्रांचे कारखाने आणि त्यांपासून तयार व्हावयाच्या मालाच्या गिरण्या एकाच देशांत असल्याने ह्या दोन्ही प्रकारांच्या मालांत सारसी सुधारणा होणे व त्यांची कार्यक्षमता वाढणे शक्य असतें. हिंदुस्थानांतील कारखान्यांत बाहेरून आणून उभारलेली यंत्रे थोड्याच काळांत जुनी होतात आणि त्यांस परदेशांतील कारखान्यांशी टक्कर देता येत नाही. हे वैगुण्य दूर होण्यास यंत्रे बनवण्याचे कारखाने ह्या देशांत स्थापले जाणे आवश्यक आहे आणि हिंदुस्थानच्या औद्योगीकरणाच्या योजना सध्या हाती घेण्यांत येत आहेत, ती संघि अशा उपक्रमास अत्यंत अनुकूल आहे. सूत व कापड ह्यांच्या गिरण्यांचा हिंदी धंदा आता चांगला दृढमूल झाला आहे आणि त्यास लागणारी यंत्रे व इतर साधने ह्या देशांत तयार करण्याचा प्रयत्न केला जाणे अगत्याचें आहे. सध्या इंग्लंड-अमेरिकेच्या दौऱ्यावर असलेल्या काही कारखानदारांनी हा प्रश्न हाती घेतला असल्याचें समजतें. पण त्याचबरोबर गिरण्यांच्या यंत्रांच्या स्वदेशी-बाबत चौकशी व करार दुसरे कारखानदार करित असल्याची माहिती प्रसिद्ध झाली आहे. ह्या दोन्ही गोष्टी एकाच वेळी घडून येऊ शकत नाहीत आणि त्यांचा परस्पर मेळ कसा घालता येईल ह्याचा विचार राष्ट्रीय दृष्टीने झाला पाहिजे. तो न झाल्यास आणि यंत्रांचे कारखाने उभारण्याची कल्पना मागे पडल्यास हिंदुस्थानच्या औद्योगीकरणांत योजनात्मकता कोठे राहिली ? हिंदी कारखानदार आपापल्या स्वतंत्र कल्पना व योजना वैयक्तिक रीतीने दामटीत असल्याचा हा परिणाम असावा असे वाटतें. परंतु सरकारने असल्या प्रयत्नांची योग्य जुळणी करण्याची सवरदारी वेळीच घेणे आवश्यक आहे.

म्हैसूर सिल्क फिलेचर्स, लि.

वरील कंपनीस १९४४ साली १,७५,३१८ रुपये निवळ नफा झाला. करासाठी १,७०,००० रुपयांची तरतूद करून हा नफा निघाला आहे. भागीदारांना १२½% कर माफ डिविडेंड मिळणार आहे. कंपनीचे सर्व रेशीम म्हैसूर सरकारास पुरविले जातें. युद्धोत्तर योजना म्हणून रेशमी कापड तयार करण्याचा स्वतःचा कारखाना काढण्याची व हिंदुस्थानांत आणि बाहेर व्यापारी संबंध वाढविण्याची हायरेक्टरांची कल्पना आहे. त्यासाठी, कंपनीचे अधिकृत भांडवल १० लाखांचे २५ लाख करून जरूरीप्रमाणे ते विक्रीस काढण्याचा त्यांचा विचार आहे. मेसर्स नाइक अँड कंपनीकडे म्हैसूर सिल्क फिलेचर्सची मॅनेजिंग एजन्सी आहे. तिचे प्रमुख भागीदार श्री. नारायणराव नाईक ह्यांनीच वॉच सिल्क फिलेचर्स लि. ही नवी कंपनी बेळगाव येथे स्थापन केली आहे.

वेस्टर्न इंडिया विमा कं. व श्री. कै. ग. स. मराठे

"या अहवालाचे प्रसंगी नमूद करण्यास अत्यंत वाईट वाटतें की, कंपनीचे कन्सल्टिंग अॅक्चुअरी श्री. जी.एस. मराठे, एम. ए., ए.आय.ए. हे गेल्या महिन्यांत दिवंगत झाले. त्यांचा व कंपनीचा संबंध अत्यंत जिव्हाळ्याचा होता व कंपनीचे स्थापनेपासून त्यांचे मृत्यूपावेतो त्यांचे व कंपनीचे संबंध अत्यंत घनिष्ठ होते. कंपनीच्या कामकाजाच्या प्रसंगी त्यांच्या सल्लामसलतीचा फारच उपयोग झालेला आहे. अर्थातच त्यांचे मृत्यूमुळे कंपनीचे फार नुकसान झाले आहे." —वार्षिक सभेत-अध्यक्षांनी काढलेले उद्गार.

Consent of the Central Government has been obtained to this issue under Defence of India-Rule 94-A. It must be distinctly understood that in giving this consent, the Government of India do not take any responsibility for the financial soundness of any schemes or for the correctness of any of the statements made or opinions expressed with regard to them.

दि बँक ऑफ महाराष्ट्र लि.

(शेड्यूल्ड बँक)

हेड ऑफिस-पुणे शहर.

विक्रीस काढलेले नवीन भांडवल

रु. ५,००,०००

(प्रत्येकी रु. ५० च्या १०,००० भागांत विभागलेले)

वरील शेअर्स ता. ६-७-४५ रोजी बँकेच्या राजिस्टरवर असलेल्या शेअर-होल्डरांना त्यांच्या प्रत्येक जुन्या ४ शेअर्सना १ नवा शेअर याप्रमाणे रु. ५ वाढीने देऊ केले आहेत. पहिल्या शेअर-होल्डरांनी घेऊन उरलेले शेअर्स इतरांना तेवढ्याच वाढीने (रु. ५/-) देण्यांत येतील. अर्ज पाठविण्याची शेवटची तारीख १५/११/१९४५ ही आहे.

सी. व्ही. जोग,
मॅनेजर.

स्फुट विचार

संयुक्त राष्ट्रांची आगतिक घटना

सॅन फ्रॅन्सिस्को परिषदेची चर्चा नऊ आठवडे चालून अखेर तीमध्ये तयार झालेल्या घटनेवर पन्नास राष्ट्रांच्या प्रतिनिधींच्या सहा झाल्या. जगांत शांतता व सुरक्षितता अप्रतिहत नांदावी आणि कोणत्याही देशास त्यांचा भंग करता येऊ नये ह्या उद्देशाने ह्या सर्व राष्ट्रांनी एकमताने विशिष्ट योजना मान्य केली आहे. मार्गाल महायुद्धाचे समाप्तीनंतर स्थापन झालेल्या राष्ट्रसंघाच्या घटनेत व कार्यपद्धतीत ठळक वैगुण्ये राहिल्याने ती अयशस्वी ठरली ही गोष्ट लक्षांत ठेवून प्रस्तुतची व्यवस्था तयार करण्यांत आलेली आहे. राष्ट्रांराष्ट्रांमधील तंट्यांचा निकाल सामोपचारांन व तडजोडीने व्हावा आणि एखादे राष्ट्र बळजबरीने जागतिक शांततेचा भंग करण्यास व युद्धपर्यंत मजल देण्यास उद्युक्त झाल्यास त्याच्या विरुद्ध उपाययोजना करून त्याचे पारिपत्य करण्यास कायमची लष्करी तजवीज करण्यांत येणार आहे. इंग्लंड, अमेरिका, रशिया, चीन व फ्रान्स ह्या राष्ट्रांवर ह्याबाबतची जबाबदारी मुख्यत्वेकरून पडणार असल्याने त्यांस संयुक्त राष्ट्रांच्या घटनेतील मुख्य समितीवर म्हणजे सिक्युरिटी कौन्सिलवर कायमच्या जागा आहेत आणि बाकीचे सहा सभासद सर्व राष्ट्रांच्या सभेने म्हणजे जनरल असेंब्लीने निवडावयाचे आहेत. कायद्याच्या व घटनात्मक प्रश्नांचा निर्णय देण्यासाठी स्वतंत्र न्यायाधिकांची एक समिती नेमली जाईल. राजकीय सुरक्षिततेबरोबर जगास आर्थिक व सामाजिक स्वास्थ्य लाभार्थ म्हणून त्यासंबंधांतल्या प्रश्नांचा विचार आर्थिक समितीकडे सोपवला जाईल. त्याचप्रमाणे राजकीय दृष्ट्या परावलंबी देशांच्या हितसंबंधांचीहि काळजी घेण्यांत यावयाची आहे. सॅन फ्रॅन्सिस्को परिषदेत कांहीं महत्त्वाच्या मुद्यांवर तीव्र मतभेद उत्पन्न होऊन तिचे कामाहि कित्येक दिवस अडून बसले होते. परंतु अखेरिीस त्यांचा तडजोडीच्या वृत्तीने निकाल करण्यांत आला. पन्नास राष्ट्रांनी एकमताने जागतिक घटना तयार केली ही मोठी कामगिरी झाली आहे ह्यांत शंका नाही. तथापि, नवीन राष्ट्रसंघाची सरी परीक्षा त्याच्या उद्देशानुरूप कृति करण्याचा प्रसंग प्रमुख राष्ट्रांवर येईल तेव्हा व्हावयाची आहे. विशेषतः आर्थिक आणि सामाजिक स्वास्थ्यविषयीचे उद्दिष्ट साध्य होण्यास कोणत्या उपायांचा अवलंब केला जातो आणि लहान व मागसलेल्या देशांस प्रबल राष्ट्रे कोणत्या रितीने वागवतात ह्यावर संयुक्त राष्ट्रघटनेचे भवितव्य मुख्यत्वेकरून अवलंबून राहणार आहे.

मोठ्या नोटा, क्रॉस न केलेले चेक्स व काळा बाजार

ता. ४ जूनपासून १० पौंडांपेक्षा जास्त रकमेच्या चेक्सचे रोख पैसे देण्याचे ब्रिटिश बँकांनी बंद केले आहे. काळ्या बाजारास आळा घालणे, हा त्याचा उद्देश आहे. काळ्या बाजारांत सर्व व्यवहार रोखीनेच चालतात, हे सुप्रसिद्ध आहे. कारण त्या व्यवहारांची नोंद राहू देणे कोणासच नको असते. सरकारासहि लोकांची सरी प्राप्ती कळणे अशक्य होऊन त्याचा इन्कम टॅक्स चुडतो. ता. ३० एप्रिल रोजी ब्रिटिश सरकारने ५ पौंडांरील सर्व नोटांचा कायदेशिरपणा नाहीसा केला. त्यामुळे मूळ उद्देशाप्रमाणे काळ्या बाजारातील लोकांच्या व्यवहारांची सुरुभता

नाहीशी झाली, परंतु त्यांनी त्यावर तोड काढलीच. पैशाची देवघेव अन्-क्रॉस चेक्सच्या द्वारा करावयाची परंतु प्रत्यक्ष बँकेतून वसुली स्नेहांच्या मार्फत करावयाची, अशा प्रकारचे व्यवहार एकदम वाढले. ब्रिटिश बँकांनी त्यावरहि आतां उपाययोजना करून फिरून काळ्या बाजारातील व्यापाऱ्यांस अडचणीत आणले आहे. चेक काढणाराने स्वतः किंवा ओळखीच्या माणसाने दाखल केलेल्या, क्रॉस न केलेल्या चेक्सची रकमच फक्त ह्यापुढे बँका रोखीने देतील. काळ्या बाजारातील व्यापाऱ्यांना आतां पांच पौंड किंवा त्याखालील नोटांची भंडोळी घ्यावी लागतील. मोठाल्या नोटा बंद झाल्या व साध्या चेक्सची सोयहि आतां नाहीशी झाली.

मोठ्या प्रमाणावरील शेतीसाठी यंत्रसामुग्रीचा उपयोग

युद्धकाळांत ग्रेट ब्रिटनमध्ये शेतीचे उत्पादन वाढू शकले, त्याचे एक कारण यंत्रसामुग्रीचा मोठ्या प्रमाणावरील उपयोग, हे होय. १९४२ साली त्या देशांत १,१६,८२५ ट्रॅक्टर चालू होते. १९४४ साली त्यांची संख्या १,७२,७७० झाली. १९३९ साली फक्त ५५,००० ट्रॅक्टर चालू होते. दूध काढण्याची यंत्रे २९,५०५ ची ३७,७७० झाली. ब्रिटिश सरकारचे शेतकी सातें अमेरिका व कॅनडा ह्या देशांकडे तेथील शेतकीच्या यंत्रसामुग्रीची अद्यावत माहिती करून घेण्यासाठी एक तज्ज्ञांचे मंडळ पाठवित आहे. ग्रेट ब्रिटनमधील शेत व तेथील शेत ह्यांच्या सरासरी क्षेत्रांत फारच फरक असल्याकारणाने अमेरिकन यंत्रसामुग्री जशीच्या तशी ग्रेट ब्रिटनमध्ये उपयोगांत आणता येणार नाही. हिंदुस्थानातील शेत त्या मानाने तर फारच लहान आकाराची आहेत. शेतांचे मालकी हक्क, समाईक शेती, इत्यादि प्रश्न मोठ्या प्रमाणावर यंत्रसामुग्री उपयोगांत आणण्याशी निगडित आहेत आणि यांत्रिक शक्तीमुळे निरुपयोगी ठरणार्या शेतकऱ्यांस दुसरे निर्वाहाने साधन उपलब्ध करून देणे आवश्यक आहे, ह्या दोन मोठी हिंदुस्थानांत अत्यंत महत्त्वाच्या आहेत.

वेस्टर्न इंडिया विमा कं. लि.

वरील कंपनीने गेल्या वर्षी १,६७,२३,४४५ रुपयांचे काम पुरे केले व लाइफ अँशुरन्स फंडांत सुमारे २५ लक्ष रुपयांची भर टाकली. त्या फंडाची रकम आतां २ कोटी, १० लक्ष रुपये झाली आहे. कंपनीच्या इन्व्हेस्टमेंटची बाजारभावाने होणारी किंमत खरेदीच्या किंमतीपेक्षा २४ १/२ लक्ष रुपयांनी जास्त आहे. ही वाढ हिशेबांत आणण्याची कंपनीची पहिल्यापासूनच पद्धत नाही. कंपनीचे हिशेब तिच्या भक्कमपणाची साक्ष एवढी देतातच. त्यांत ह्या सुप्रसिद्ध गुप्त रिझर्व्हने भर पडत आहे. कंपनीच्या लाइफ फंडावर निवळ व्याजाचा दर ३-३० टक्के पडला आहे. भागीदारांना १९४४ सालाकरिता इन्कम टॅक्स वगैरे धरून १०% दराने डिबिडेंड त्याकरिताच राखून ठेवण्यांत आलेल्या डि. ई. फंडांतून यावयाचे ठरले आहे. नवीन कामांत वाढ असूनहि कंपनीचे सर्वांचे प्रमाण फार नाही व रिन्युअल सर्वांचे प्रमाण तर बरेच कमी झाले आहे. कंपनीच्या लॅसचे प्रमाण हे नेहमीच कमी असते. वेस्टर्न इंडियाची वैशिष्ट्ये आम्ही सालोसाल वर्णन करीत आलो आहोत, ती सर्व कायम असून कंपनीचा कारभार पूर्वीप्रमाणेच काटकसराने व दक्षतेने चालू आहे आणि तिचा उच्च दर्जा कायम आहे, ही गोष्ट चालकांस भूषणावह आहे.

दि सुप्रीम म्युच्युअल अँशुअरन्स कं. लि., पुणे

वरील म्युच्युअल विमा कंपनीचा १९४४ अखेरचा ताळेबंद आमचे हातीं नुकताच आला आहे. कंपनीने १९४४ साली १४,०९,७५० रुपयांचे काम पुरे केले. हप्त्यांचे एकूण उत्पन्न १,२६,५६४ रुपये झाले. त्यापैकी ४९,७६२ रुपये पहिल्या वर्षाच्या हप्त्यांचे; ३१,८७२ रुपये रिन्युअल हप्त्यांचे व ४४,९२८ रुपये सिंगल प्रीमियमचे आहेत. ह्या सिंगल प्रीमियमचे रकमेपैकी ३५,२३३ रुपयांचे सिंगल हप्ते एकट्या श्रीमंत आवासाहेव पटवर्धन ह्यांचे आहेत, ह्याचा गौरवपर उल्लेख कंपनीचे अध्यक्ष, श्री. एस. पी. आठवले ह्यांनी वार्षिक सभेतील आपल्या भाषणांत केला. सर्वांचे रिन्युअल हप्त्यांशी प्रमाण २०% पडते. १९४५ साली ह्या बाबतीत आणखी सुधारणा घडून येईल, असे श्री. आठवले ह्यांनी सांगितले. सुप्रीम म्युच्युअल कॉलनीच्या योजनेने १६,०२६ रुपयांचा नफा दिला आहे. कंपनीने प्राथमिक सर्व पूर्णपणे लिहून टाकला आहे व ऑर्गनायझेशन सर्वांचा जिद्दीकडील आकडा २,८४६ रुपयांनी कमी केला आहे. विमा खाती फंड वर्षारंभी ११,०६६ रुपये होता तो सालअखेर ८९,२२९ रुपये झाला. कंपनीच्या संचालक मंडळांत श्री. दत्तोपंत फाटक, श्री. नारायणराव नाईक, श्री. अच्युतराव साठे वगैरे गृहस्थ आहेत. श्री. व्ही. एन. म्हैसूर हे डायरेक्टर-मॅनेजर आहेत. कंपनीने मिळविलेल्या वाढत्या कामाबद्दल आणि तिच्या उत्पन्नांत चांगल्या तऱ्हेने भर घातल्याबद्दल ते अभिनंदनास पात्र आहेत.

हिंदुस्थान चेंबर ऑफ कॉमर्स

वरील नांवाचे एक नवे कॉमर्स चेंबर मुंबईत स्थापन होत आहे. त्यासाठी बोलाविलेल्या सभेत जागच्याजागी नव्या चेंबरला ५०,००० रुपयांच्या देणग्या मिळाल्या.

युद्धकालीन वहातुक कंत्राटदारांची तक्रार

“सरकारी वहातुक योजनेत स्थान नाही”

“१९४२-४३ मध्ये लष्करी अधिकाऱ्यांना वहातुकीची अडचण तीव्रतेने भासू लागली व लष्करी वहातुक सुलभतेने होईना, अशा वेळी कंत्राटदार पुढे आले, संड-उसन वहांने विकत घेण्यांत त्यांनी कोट्यवधि रुपये गुंतविले व वहातुकीची व्यवस्था केली. १९४३ च्या जानेवारीनंतर त्यांनी हजारां वहांने विकत घेतलेली आहेत. इतके केले असताहि सरकारने त्यांना आपल्या वहातुक-योजनेतून वगळले आहे. त्यामुळे त्यांचा धंदा अजिबात मोडणार आहे. आम्ही किमान १,००० वाहनांचे मालक आतां २५ लाखांची लिमिटेड कंपनी काढणार आहांत. युद्धपूर्वी प्रांतांतील वाहनांपैकी ७५% वहांने मुंबई शहरांतील होती, तरी त्यांना मुंबई-पुणे वहातुक योजनेत स्थान मिळणार नाही. आम्ही कंत्राटदार, सरकारकडे ह्या सर्व प्रश्नांवर आपले म्हणणे पाठविणार आहो.” :—श्री. राजपाल ह्यांचे भाषण.

ब्रिटिश कॉमन्स सभेची निवडणूक

ब्रिटिश कॉमन्स सभेतील ६३७ जागांसाठी १,६७२ उमेदवार उभे आहेत. त्यापैकी ८८ स्त्रिया आहेत. मजूर पक्षांने सर्वांत जास्त म्हणजे ६०१ उमेदवार उभे केले आहेत.

ग्रेट सोशल लाइफ अँड जनरल इ. कं. लि.

वरील कंपनीने १९४४ साली १६ लक्ष रुपयांचे आयुर्विमे उतरविले. १९४३ साली तिने ७ लक्ष रुपयांचे काम मिळविले होते.

★ वेस्टर्न इंडियाची प्रगति ★

१९४४ चे अहवालांतील ठळक गोष्टी

कंपनीचा चालू विमा	...	रु. ८,०९,६९,४८५
कंपनीची मालमत्ता	...	रु. २,३५,३३,७२७
कंपनीचा आयुर्विधि	...	रु. २,०९,८१,६३४
आतांपर्यंत कंपनीने विमेदारांकडे		
क्लमचे पोंचविलेले	...	रु. ८७,०५,१८१

या कंपनीचे विमेदार होण्यांत लोकांना भूषण वाटते.

वेस्टर्न इंडिया विमा कंपनी लि. सातारा

पुणे शाखा : १७९, बुधवार, लक्ष्मीरस्ता पुणे २

कृष्णराजसागर

म्हैसूर शहराजळील, कावेरी नदीवरील कृष्णराजसागर धरण हे म्हैसूर संस्थानातील सर्व धीज निर्मितीचे मूळ आहे. धरणाच्या प्राण्याचा शेतीसहि उपयोग होतो. धरणाची भिंत ८,६०० फूट लांब असून १४० फूट उंच आहे. भिंतीची बुडाशी रुंदी १११ फूट आहे. वरील रस्ता १४३ फूट आहे. धरणांत ४८३ अब्ज घनफूट पाणी मावते. जुलै १९२४ मध्ये कमालीचा पूर आला तेव्हा २९,००० क्यूसेक्स पाणी बाहिले; धरणांतून ३५,००० क्यूसेक्स पाणी वाहू शकेल अशी तरतूद करण्यांत आली आहे. सुमारे ४,१०० चौरस मैल क्षेत्रांत पडणारा पाऊस वहात येऊन धरणांत पाणी साठते. धरणाशेजारी नदीचा ओष पावसाळ्यांत १,००,००० क्यूसेक्स असतो, तो उन्हाळ्यांत १०० क्यूसेक्सवर येतो.

मध्यवर्ती सरकारचा उत्पन्न-सर्व

१९४३-४४ मध्ये मध्यवर्ती सरकारास २५० कोटी रुपये उत्पन्न झाले व सर्वांचा आकडा ४४० कोटी रुपये भरला. फर्जात २४२ कोटीची भर पडली.

रिझर्व्ह बँकेचा इंपीरिअल बँकेशी करार

इंपीरिअल बँक आणि रिझर्व्ह बँक ह्यांचेमधील एजन्सीच्या कराराची मुदत ३१ मार्च १९५५ अखेर वाढविण्यांत आली आहे. इंपीरिअल बँकेस मिळावयाचा कमिशनचा दर मात्र उतरविण्यांत आला आहे. पहिल्या १५० कोटींच्या उलाढालीस यापुढे ३६ टक्का, त्यापुढील १५० कोटींस ३६ टक्का, त्यापुढील ३०० कोटींस ३६ टक्का व त्यापुढील उलाढालीस ३६ टक्का असा नवीन दर आहे. जुना दर पहिल्या २५० कोटींस ३६ टक्का व बाकीच्या रकमेवर ३६ टक्का, असा होता.

युद्धविषयक धोक्याचा विमा

चालू तीन महिन्यांसाठी हत्ता न घेता वॉररिस्क विमा पॉलिसी चालू ठेवण्याचे हिंदुस्थान सरकारने ठरविले आहे. मालाच्या विम्याच्या ३० जून रोजी संपणाऱ्या पॉलिसी सप्टेंबर अखेर चालू राहतील. कारखान्यांच्या विम्यांचा सप्टेंबरमध्ये पडणारा हत्ता भरण्याचे प्रयोजन नाही. माल व कारखाने ह्यांच्या विमा-सार्ती सरकारजवळ सुमारे ४० कोटी रुपये पडून आहेत. ह्या विम्यांच्या सक्तीचे कारण उरलेले नाही व हप्त्यांचा दरहि उतराविण्यास हरकत नाही असे हितसंबंधी लोकांचे म्हणणे आहे.

मुंबई शेअर बाजार

(वि. म. लिमये आणि मं. पुणे ४ यांजकडून)

व्याज-वजा (xd)

सिलेक्स ५-७-४५

न्यू इंडिया ९-७-४५

१९४४ मधील बदलतार	दिलेले व्याज + संडित S अंतिम	व्याज केव्हा मिळते	कंपनीचे नांव	मूल रु.	मंगळवार दि. २६/६/४५	बुधवार २/७/६/४५	गुरुवार २/६/६/४५	शुक्रवार २/६/६/४५	सोमवार २/७/४५
३३५; १९१६	१२९-८-९	ऑगस्ट	टाटा डिफंड्स	३०	२१७७-८	२१७६-४	२१७१-४	२१८१-४	
४३५; ३६९	२३-०-०	ऑगस्ट	टाटा आर्डीनरी	७५	३९६-०	३९८-०	३९६-८	३९८-०	
२२०१; १६९५	५०-०-०S	मार्च-सप्टे.	बॉम्बे डार्ग	२५०	१८६२-८	१८७५-०	१८७३-१२	१८७८-१२	
७६५; ५३३	१६-०-०S	मार्च-सप्टे.	कोहिनूर	१००	५९२-८	५९२-८	५९५-०	५९९-८	
६५३; ४७५	२२-०-०	मे	स्वदेशी	१००	५२०-०	५२१-०	५२२-०	५२३-०	
४९८; ३६१	६-०-०	नोव्हें.-एप्रिल	नागपूर	१००	३७०-८	३६९-०	३६८-८	३७०-०	
३७७; २६५	१५-०-०	एप्रिल	फिनले	१००	२८५-०	२८४-०	२८५-०	२८५-०	
३९४; २८२	९-०-०S	ऑक्टो.-एप्रिल	गोकाक	१००	२९५-०	२९५-०	२९५-०	२९५-०	
३०५; २१८	१२-०-०S	जाने.-जुलै	सिलेक्स	५०	२८१-०	२८१-०	२८१-०	२८३-८	
५-१०-६; ३-६	०-४-०	मार्च	अपोलो	२	३-१४-३	३-१३-६	३-१३-९	३-१३-९	
२१-१४; १३-४-६	०-१५-०	मे	इंडि. यु. ऑर्ग.	१०	१३-११-०	१३-११-०	१३-११-६	१३-१३-०	
४-९; २-७	०-३-०	मे	डिफंड्स	१	२-१४-०	२-१३-६	२-१३-९	२-१३-६	
१२७०; ६३०	१११-०-०	जुलै	इंदूर माळवा	१००	६९५-०	६८८-१२	६८३-१२	६८३-१२	
२५४; २१६	७-०-०	जानेवारी	असो. सीमेंट	१००	२०५-८	२०४-१२	२०५-०	२०५-४	
२५९; २१९	९-०-०	जानेवारी	चिलापूर शुगर	५०	२१९-८	२१९-८	२१९-०	२१९-८	
५७५; ३७६	७-८-०	डिसेंबर	बॉम्बे बर्मा	१२५	५२१-४	५२०-०	५१५-०	५१५-०	
३८; २९-२	१-४-०	जानेवारी	शिंदिया स्टीम ३३% रोले	१००	१०१-८	१०१-७	१०१-७	१०१-१०-६	

शुक्रवार दि. २९-६-४५ चे भाव

३% गव्हर्नमेंट लोन्स

१९४६	१०२-७-६
१९५१-५४	१०१-३-०
१९५७	१००-६-०
१९६३-६५	९९-०-०
१९६६-६८	९८-७-३

बँका

बरोडा	१४५-०
सेंट्रल	८१-८
इंडिया	१११-०
इंपी०	{ २००२-८
	{ ५०६-४
रिझर्व्ह	१३८-०
यूनियन	८-१५

बीज कंपन्या

आंध्रा ज्वेली	१७७२-८
बॉम्बे ट्रॅम	१४२-०
टाटा हायड्रो	२०४-०
टाटा पॉवर	१८२०-०

सामान्य

अलकॉक	३९६-४
बीचे स्टीम	५८५-०
न्यू इंडिया	८२-८
शिवराजपुर	४९-८
टाटा केमिकल	२०-६
टाटा ऑईल	६८-१२
'विमको'	३१७-८

— : साठे बिस्किटे : —

ऑरेंज व श्रूसबरी

आतां स्थानिक ग्राहकांस अल्प प्रमाणांत मिळूं लागलीं. युद्धसमाप्तीचा काळ जवळ येत जाईल, तस-
तशीं परगांवचे ग्राहकांसहि हळू हळू मिळूं शकतील.

— साठे बिस्किट कं., पुणे २

संस्थापक :
कै. नानासाहेब सरपोतदार

पूना गेस्ट हाऊस

टेलिफोन
नं. ६७९

तयार कपड्यांचे
व्यापारी

महिंद्रकर ब्रदर्स

गिरगांव, मुंबई नं. ४
व बुधवार चौक, पुणे.

डोक्यांतील उवा १ तासांत
मारण्याचा आश्चर्यकारक शोध

लायसॉफ

बाटली किंमत १ रु. ट. ख. निराळा
दोन वेळां उपयोग

दि मागोरा फेम्बिकल कं. लि.

— हिराबाग, पुणे २ —

महाराष्ट्रांत लेखी गॅरंटी देणारे
पहिले व फक्त १ च
गोल्ड मेडॅलिस्ट व भारती वळणाचे स्पेशॅलिस्ट

पेन्टर बेडेकर, ए. जी.,

बुधवार चौक, पुणे २ (सिटी)

बाहेरगावचीं कामें रेल्वे, मोटार अगर पोस्टानें पाठवूं.

— त्वरा करा —

ज्या तरुणांना सैन्यांत भरती होणेचें असेल त्यांनीं
त्वरित येऊन भेटावें अगर पत्रव्यवहार करावा.

भरती कोणत्याहि खात्यांत केली जाईल.

पत्ता:—

तुळजाराम मोदी

मोतीचौक, सातारा.

दि बँक ऑफ इंडिया लि.

[स्थापना : १९०६]

आधिकृत भांडवल रु.	३,००,००,०००
सपलेलें भांडवल रु.	२,९६,७९,९००
घसूल झालेलें भांडवल रु.	१,२८,३५,५५०
रिसर्व्ह फंड रु.	१,७८,८५,५५०

मुख्य कचेरी: ओरिएण्टल बिल्डिंग, मुंबई.

मुंबईमधील शाखा: बुलियन एक्सचेंज, कुलाबा, काळवादेवें
आणि मलबार हिल.

इतर शाखा: अहमदाबाद (भद्र, मुख्य ऑफिस), अहमदाबाद
(एलिस बिज शाखा), अहमदाबाद (माणिक चौक शाखा), अहमदा-
बाद (स्टेशन शाखा), अमृतसर, अंधेरी (मुंबई शेजारी), वडि (मुंबई
शेजारी), कलकत्ता (क्लाइव्ह स्ट्रीट, मुख्य ऑफिस), कलकत्ता (बडा
बजार), कलकत्ता (चौरंगा स्केअर), जमशेदपूर, जुनागड, कराची,
मद्रास, नागपूर (किंग्जवे), नागपूर (इतवारी बजार), पालनपूर,
पुणे, पुणे शहर, राजकोट, सुरत, वेरावल, मुज (कच्छ).

लंडन एजन्ट्स : वेस्टमिन्स्टर बँक लिमिटेड.

न्यूयॉर्क एजन्ट्स :—दि चेत नॅशनल बँक ऑफ दि सिटी ऑफ
न्यूयॉर्क.

डायरेक्टर्स : सर चुनीलाल व्ही. मेहता, के. सी. एस्. आय. (अध्यक्ष),
श्री. अंबालाल सारामाई, सर जोसेफ के. नाईट, मि. ए. गेडिस,
सर कावसजी जव्हंगिर, बॅरोनेट, जी. बी. ई., के. सी. आय. ई.,
मि. दिनशा के. दाजी, श्री. रामनिवास रामनारायण.

करंट डिपॉझिट अकाउंट्स :

दारोजच्या रु. ३०० ते रु. १,००,००० रकमेच्या शिल्लकेवर ३%
दरानें ब्याज दिलें जातें. रु. १,००,००० वरिल ब्याज सास योजनेनें
दिलें जातें. सहामाही अखेर ब्याजाची किमान रक्कम ५ रु. पेक्षां कमी
शाल्यास ब्याज दिलें जात नाहीं. कायम, अल्प मुदतीच्या व सेव्हिंग
बँक ठेवी योग्य ब्याजानें स्वीकारल्या जातात. ब्याजाचे दर पत्रद्वारे.

बिल्ल व सेटलमेंटप्रमाणें बँक एक्सचेंजटर व ट्रेडी म्हणून काम करते.
सर्व तऱ्हेचे ट्रेडीचे काम केले जाते. नियम अर्ज करून मागवावेत.

एजंट:—एच. ए. करीमभाई